

**DIÓSI DÁVID: „A te arcodat keresem, Uram” (Zsolt 27,8).
Puzzle-darabok posztmodern korunk istenkeresőiről/-nek.
Vigilia Kiadó, Budapest 2018. (ISBN 978-963-9920-62-0)**

Ha valaki Diósi Dávidtól olvasott már könyveket és tanulmányokat, az jól tudja, hogy nem csak liturgikus témák érdeklík, hanem mélyen foglalkoztatja mai korunk alakulása, különösen ebben a társadalomban az egyház szerepe, helye és mai feladatainak felismerése.

De milyen is ez a kor, amelyben élünk, amelyet posztmodern kornak, vagyis már a modern kor utáni kornak neveznek? Minden látszat ellenére van-e helye Istennek ebben a társadalomban? Keresi-e még őt a posztmodern ember, s ha igen, milyen lehetősége van, hogy megtalálja őt? Hogyan váljon a hívő ember öntudatosabb kereszténnyé, és hogyan viszonyuljon a kereső esetleg másként vallásos emberekhez, mint az egyházban megszokott többség?

Nagy és nem könnyű kérdések ezek, amelyek szerintem minden gondolkodó, vallásos és bizonyára nem vallásos emberben így vagy úgy megfogalmazódnak. A választ megtalálni nem egyszerű. De mégis emberi nagyságunk egyik jele, hogy kérdeznünk kell és a válaszokért meg kell küzdenünk. Még akkor is, ha azzal is számolnunk kell, hogy nem létezik mindig mindenre egyértelmű válasz.

Diósi Dávid könyve ezeket a nagy kérdéseket veti fel, s meghív a válaszkeresésre, meghív az együtt gondolkodásra. A szerző nem csak konstatál, nem csak megállapítja, hogy „ilyen ez a világ”, hanem keresztény értelmiségiként komolyan gondolkodik, elgondolkodtat, sőt bizonyos helyen kimondottan provokáló módon felráz írásával. Sőt, „talán” kimondottan ez a szerző célja. Gondolkodásra hív meg az életről, az egyházzól, a vallásos

életről, egyáltalán az emberi létről. Segít abban, hogy kétség nélkül megváltozott világunkban új szempontok szerint figyeljük meg korunkat, a benne élő embert, az emberben élő Isten utáni vágyat. Már az előszóban jelzi, hogy az öt fejezetben szereplő rövidebb írásai puzzle-darabokhoz hasonló gondolatmorzsák, intellektuális elmélkedések. A könyvet nem ajánlatos elejétől végig egyszerűen elolvasni. Inkább apránként, de átgondolva. Tekintsünk bele a könyvbe fejezetekként.

1. Posztmodern – Egyház – Vallásosság

Korunkat, a posztmodern kort hagyományos módon meghatározni nagyon nehéz, szinte lehetetlen keretek közé beszorítani. Egyet tudunk erről a korról, hogy hatalmas szellemi változások történnek benne. Egy olyan kort élünk, amelyben „a normalitást majdhogynem szégyellnünk kell, egy olyan időszakot, amelyben az extrém, a kirívó, a szembeszökő [...] került trónra” (25. o.). Azt, amit az ember hosszú ideig egyértelműnek tartott, megkérdőjelezi. Minden változás természetesen a vallásos életre is rányomja bélyegét. A posztmodern kor már nem nyilvánosan Isten-tagadó és nem nyíltan vallásellenes. A mai kor emberében van egy mélyen lappangó vallásos igény. Rájött, hogy a tudomány valamenyny választja az ő személyes életproblémáit mégsem érinti igazán. A vallásos érzés ezért valamilyen módon a virágkorát éli. A mai ember vallásosságában azonban a nagy különbség, hogy nem kimondottan egyházasan vallásos. Inkább jellemző rá az ún. „kóktél-vallásosság” (26 o.): vagyis kiválasztja a vallásosság azon elemeit, amelyek szerinte hozzá a legjobban illenek, amelyek neki a legjobban tetszenek. A szerző szerint azonban nem elég a megváltozott körülményeken csupán a fejünket csóválunk, hanem egyházként, keresztényként lássuk meg ezekben a kétség nélkül szokatlan, eddig nem ismert helyzetekben a lehetőséget. Az emberekben létezik egy hatalmas lelki éhség, ezért keresnek.

Erre az igényre kellene válaszolni. Ebbe az irányba érdemes elindulni. Ezen az úton az egyháznak is számolnia kell azzal, hogy maga is szükségszerű nagy belső átalakuláson kell átessen.

2. Isten-keresők

A mai Isten-keresőkről szól a könyv második fejezete. A mai emberben valamilyen módon újra megerősödik az Isten utáni vágy. Ez azonban nem jelenti azt, mint ahogy talán sokszor elvárnánk, hogy automatikusan mindenki templomba járó ember lesz. A posztmodern kor embere nehezen fogadja el a már kitaposott utakat. Saját utat próbál keresni. Kétségtelen, hogy az egyház berkeiben otthonosan élő embereknek ezek a személyek kimondottan kényelmetlenek. A szerző viszont biztatja a hagyományos vallásos környezetben felnövő olvasókat, hogy ne féljenek a kérdezőktől, s fogadják el, hogy Isten az általuk ismert utakon kívül is képes embereket megszólítani. Sőt, az egyház tágabb, mint ahogy gondolnánk. Ezek a kérdező és kereső emberek lehetnek egy új kor egyházának az alapjai.

3. Isten a meglepetések Istene

Isten felülmúl bennünket. Nem szoríthatjuk őt be se térbe, se időbe. Nem szorítható bele még lerögzött elképzeléseinkbe sem. Isten meglep bennünket. Bár a meglepetésektől néha tartunk is, hiszen nem számíthatjuk ki pontosan, hogy mit hoznak, Isten meglepetésszerűsége lehet a mi reményünk is. Isten felülmúlja a mi nem ritkán borúlátó kiszámításainkat. Erre az Istenre a legjobb, ha egyszerűen és egyszerűségben rácsodálkozunk. A liturgia a vele való egyszerű, sőt megszokottszerű találkozásnak a helye. „A liturgiában nem rendkívülit kell kreálni, hanem a benne működő »rendkívülit« felismerni” (84. o.).

4. Arc-Kép-Ikon

Azt már a teremtéstörténettől tudjuk, hogy az ember Isten képmása. Mégis könnyen elfeledjük önmagunkban és a másik emberben meglátni Isten egyedi módon formázott képmását. Szó szerint idézem a szerzőt, mert szépek és mélyek ezek a gondolatok: „Minden arc Isten ikonja, az Örökkévaló megszelídülése az időben. Az ember arca Isten trónja. Rajta a Teremtő helyet foglalva teremtményét – a föld fiát – keresi: »Ádám, hol vagy?«” (89. o.), vagy „Embertársunk arca szent föld, Isten jelenvalóságával megszentelt föld” (90. o.). Az ember egyedi. Isten teremtménye. Szintén korunk egyik jellemzője, hogy az eredeti helyét átveszi a másolat, a mű. „A látszat legyőzte a valóságot” (96. o.). Az eredeti ember hajlamos másolattá válni életstílusban, öltözködésben, sőt személyiségében is. Egy újabb idézet a könyvből: „A kérdés ma már nem az, lenni vagy nem lenni, hanem sokkal inkább látszani vagy lenni” (98. o.).

5. A lélek

A szerző a virágok mindennapi, de mégis sokatmondó képéből indul ki. Sok és különböző virág van. Mindegyik más, de a maga egyediségében lehet mindegyik szép és értékes. A szerzőt idézem: „Valahogy így képzelem el az egyházat: szép, illatozó virágoskertnek. Mindegyikünk egy-egy szál virág benne. Ki rózsza, ki viola, ki árvácska, ki pedig hóvirág. Milyen unalmas volna egy virágoskert, ha benne csak egyfajta virág volna! (...) Mindannyiunknak megvan a helye ebben a virágoskertben. Mi a feladatunk benne? Hogy jó illatú, nemes, szép virágot nyíljunk. Ezzel hirdetjük a legmeggyőzőbben Isten dicsőségét” (110. o.). „Borulj virágba! Csak virágként érdemes élni” (113. o.) – hangzik a szerző egyértelmű biztatása.

Ehhez azonban szükséges a bölcsesség. Hogy ne csak nézünk, hanem lássunk is. Hogy jobban megértsük önmagunkat,

létünket, egyházunkat, a másik embert és Istent is. „Ha lelkünkben a bölcsesség otthonra talál, otthonra fog lelni minden. És akkor végre-valahára otthon érezhetjük magunkat saját magunkban. Ennél fennköltebb érzés aligha létezik” (123. o.).

Az egyszerűségről szóló befejező írás összegzi a könyv tartalmának legfontosabb kulcsszavait: párbeszéd, nyitottság, keresés, egyszerűség, hitelesség és újra-átgondolás.

Kívánok nyitott lelket e könyv olvasásához.

Szilvagy Zsolt